

νέο σύστημα εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ έγιναν δεκάδες απόπειρες καταγραφής των προβλημάτων της παιδείας στη χώρα μας από διάφορους φορείς κρατικούς και μη. Παρά τις διαφορετικές κάθε φορά προσεγγίσεις του θέματος και παρά τη χρονική απόσταση που τις χώριζε, τα αποτελέσματα των επιμέρους ερευνών ήταν πάντοτε τα ίδια: "Τίποτε δε φαίνεται να λειτουργεί, όπως θα έπρεπε. Χρειάζονται μεταρρυθμίσεις." Μεταρρύθμιση, σύμφωνα με το λεξικό της νέας Ελληνικής γλώσσας του κ. Γ. Μπαμπινιώτη, είναι η μεταβολή του τρόπου λειτουργίας ή της μορφής ενός συστήματος για την επίτευξη καλύτερου αποτελέσματος και σε αυτήν κατέφυγε συχνά η εκάστοτε ηγεσία του ΥΠΕΠΘ προσδοκώντας να ξεπεράσει τα χρόνια προβλήματα της παιδείας στη χώρα μας.

Όλες οι μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες του ΥΠΕΠΘ απέτυχαν παταγωδώς, γεγονός που γεννά πολλά και ποικίλα ερωτήματα. Πώς είναι δυνατόν να νοιαζόμαστε τόσο πολύ για κάτι τόσο πολύτιμο όσο η παιδεία και να μην καταφέρνουμε να το προστατεύσουμε και να εγγυηθούμε το μέλλον του; Πώς είναι δυνατόν κάθε μεταρρύθμιση να προκαλεί πολλαπλάσια προβλήματα αυτών που θεσπίστηκε να

αντιμετωπίσει;

Έπειτα από μια νοητή ιστορική αναδρομή συνειδητοποίησα ότι όλες ανεξαιρέτως οι απόπειρες του ΥΠΕΠΘ μέχρι σήμερα εστιάζονται στην αλλαγή του τρόπου εισαγωγής των υποψηφίων στην ανώτατη εκπαίδευση. Λες και όλα τα τρωτά του εκπαιδευτικού συστήματος θα εξαφανιστούν ως δια μαγείας, εάν καταφέρουμε να δημιουργήσουμε ένα νέο σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων, το οποίο θα πρέπει να είναι αδιάβλητο, αξικρατικό, να ανταποκρίνεται στα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα, να διασφαλίζει ένα υψηλό επίπεδο σπουδών, να καλύπτει τις πραγματικές ανάγκες της διευρυνόμενης ελληνικής αγοράς εργασίας, να προσφέρει διεξόδους στις ανησυχίες των νέων και να δημιουργεί τις προοπτικές ενός πραγματικά καλύτερου αύριο.

Το 1980 οι Πανελλήνιες εξετάσεις στοχεύοντας στην ελεύθερη εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, μετέτρεψαν τις δυο τελευταίες τάξεις του Λυκείου σε εξεταστικές περιόδους και τα φροντιστήρια σε ανθούσες επιχειρήσεις. **Το 1984 οι Γενικές Εξετάσεις μέσω των Δεσμών** επιχειρώντας να περιορίσουν τις εξετάσεις μόνο στην τελευταία τάξη του Λυκείου και την

ανησυχητική εξάπλωση της παραπαιδείας, σημείωσαν εξαιρετική επιτυχία στο να μυήσουν τους μαθητές στη βαθμοθηρία και να αυξήσουν των αριθμό των φροντιστηρίων. **Το 1999 ο τότε υπουργός Γ. Αρσένης** εξήγγειλε την κατάργηση των Γενικών Εξετάσεων, η οποία επρόκειτο να καταφέρει το κάρδιο πλήγμα στην παραπαιδεία, αντ' αυτής, η νέα μεταρρύθμιση έπληξε κυριολεκτικά μεγάλο ποσοστό μαθητών ήδη από τη Β' Λυκείου στερώνοντας τους την ευκαιρία ακόμη και να τελειώσουν το Λύκειο. Φτάνοντας **στο 2005, η βάση του δέκα** "αποτελείωσε" υποψηφίους και περιφερειακά Τμήματα ΤΕΙ και Πανεπιστημίων, αλλά έδωσε ώθηση στις επιχειρηματικές δραστηριότητες των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών με τη δικαιολογία της δεύτερης ευκαιρίας στους αποτυχόντες.

Πρόσφατα η ηγεσία του ΥΠΕΠΘ ανακοίνωσε την πρόθεσή της να προσκαλέσει σε διάλογο όλους τους φορείς, με σκοπό να διαμορφωθεί ένα νέο δίκαιο και αξιόπιστο σύστημα εισαγωγής σε ΤΕΙ και Πανεπιστήμια, το οποίο θα αποδεσμεύει το Λύκειο από τον τρόπο εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση κατά τρόπον ώστε οι μεμονωμένες επιδόσεις των υποψηφίων σε συγκεκριμένα μαθήματα να μην αποτελούν το μοναδικό κριτήριο εισαγωγής τους.

Συγκεκριμένα, **προτείνεται η δημιουργία Προπαρασκευαστικών Μεταλυκειακών Κέντρων Σπουδών και ειδικών Προκαταρκτικών Τμημάτων** των αντίστοιχων κλάδων ΤΕΙ

και Πανεπιστημίων που θα καθορίζουν τη συνέχιση των σπουδών ή την οριστική παύση τους. Οποιαδήποτε απόπειρα σχολιασμού των προτάσεων αυτών αυτή τη στιγμή θα ήταν παρακινδυνευμένη, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν πλήρη στοιχεία που να τις τεκμηριώνουν.

Ανεξάρτητα από τη μορφή που θα έχει το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα που θα προκύψει, θα πρέπει αυτό πάνω απ' όλα να βοηθά ώστε **η παιδεία να βρει τον πραγματικό δρόμο της** και να προσφέρει ικανοποίηση σε αυτούς που την παρέχουν και χαρά στους διδασκόμενους ανεξαρτήτως βαθμίδας εκπαίδευσης. Επιπλέον θα πρέπει να βοηθά ώστε να πάψει το Λύκειο να αποτελεί μια οδυνηρή και δαπανηρή διαδικασία και να διασφαλίζει ότι οι χορηγούμενοι τίτλοι σπουδών θα αποκτήσουν ουσιαστική αξία και θα αποτελούν πραγματικό κεφάλαιο για αυτούς που τους κατέχουν.

Τρομοκρατούμαι απαριθμώντας όσα πρέπει να διαθέτει ένα επιτυχημένο σύστημα εισαγωγής, όχι μόνο γιατί μοιάζει σα να κυνηγούμε χίμαιρες, αλλά και γιατί πιστεύω ότι έτσι η παιδεία χάνει την ουσία της. Στις φυσικές επιστήμες την καταγραφή ενός προβλήματος ή μιας απόκλισης ακολουθεί η διαδικασία εξεύρεσης όλων των πιθανών λύσεων. Στον τομέα της εκπαίδευσης στη χώρα μας, τον εντοπισμό του προβλήματος ακολουθούν πολύωρες συζητήσεις, ποικίλοι σχολιασμοί και ίσως κάποιοι αποσπασματικοί χειρισμοί αντιμετώπισης. Μήπως τελικά φταίει

το γεγονός ότι σε ένα οριακό σημείο της ζωής των νέων μας επιχειρούμε, με μία κίνηση, να αντιμετωπίσουμε κάθε λογής πρόβλημα που έχει συσσωρευτεί ως τότε;

Σε κάθε περίπτωση, ο έντονος προβληματισμός και η ανησυχία που επικρατεί ιδιαίτερα μετά τις εκρήξεις αγανάκτησης των νέων το Δεκέμβριο του 2008 και το θολό τοπίο που διαμορφώνει η παγκόσμια οικονομική ύφεση δεν αφήνουν περιθώρια για λόγια και πειραματισμούς. Η μεταρρύθμιση δεν ξεκινά όταν τελειώνει το Λύκειο, αρχίζει από την πρώτη Δημοτικού, προλαβαίνει τα δυσάρεστα απρόοπτα πριν εμφανιστούν, γιατί στην τρίτη Λυκείου όλα αυτά είναι πια καθεστώς.

Σήμερα το δημοτικό σχολείο, το γυμνάσιο και το λύκειο δεν απευθύνονται σε παιδιά και εφήβους αντίστοιχα, αλλά σε υποψηφίους φοιτητές, γιατί απλούστατα λειτουργούν ως **στάδια προετοιμασίας για τις εισαγωγικές εξετάσεις**. Οι μαθητές ήδη από την ηλικία των έξι μουούνται στα μυστικά της αποστήθισης και της βαθμοθηρίας, ενώ από τα πρώτα γυμνασιακά τους χρόνια έως και το τέλος του λυκείου αποτελούν τους στυλοβάτες των φροντιστηρίων που εξακολουθούν να ακμάζουν παρά το δυσόιωνο οικονομικό περιβάλλον.

Όλοι μιλούν για το απαιτητικό επιχειρηματικό περιβάλλον που τους περιμένει μετά το πέρας των σπουδών, για την παγκοσμιοποίηση που αυξάνει τον επαγγελματικό ανταγωνισμό και για τη διεθνή οικονομική κατάσταση που προκαλεί εντεινόμενη ανασφάλεια και φόβο, μεταβάλλοντας έτσι την εκπαίδευση σε παραγωγική μονάδα ατόμων χωρίς ιδιαιτερότητες και προσωπικότητα.

Καμία έρευνα και κανένα σύστημα δεν κάνει ποτέ λόγο για ευτυχισμένους μαθητές, για μαθητές που απολαμβάνουν τη διαδικασία της μάθησης χωρίς περαιτέρω σκοπιμότητες, χωρίς να αποβλέπουν μόνο στο βαθμό εισαγωγής σε ΤΕΙ ή Πανεπιστήμια. Δεν είναι

μάλιστα λίγες οι φορές που εγκαταλείπουν λίγο πριν τις εξετάσεις ή αποτυγχάνουν συνειδητά σε αυτές γιατί κουράστηκαν από τις συνεχείς διαδρομές μεταξύ ενός σχολείου που απαιτεί χωρίς να προσφέρει και ενός φροντιστηρίου που προσφέρει τυποποιημένη επί αμοιβή γνώση. Ίσως γιατί διαπίστωσαν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό της γνώσης που τους προσφέρθηκε δεν έχει πραγματικό αντίκρισμα στην καθημερινή τους ζωή, γιατί φοβούνται ότι το όποιο πτυχίο δεν αποτελεί απαραίτητα εχέγγυο για την επαγγελματική τους αποκατάσταση, αλλά κυρίως γιατί κανείς δεν μπορεί να τους εγγυηθεί ότι δε θα αναγκαστούν να συμβιβαστούν με οτιδήποτε απλώς και μόνο για να καλύψουν βιοποριστικές ανάγκες.

Το Λύκειο δεν πρέπει να λειτουργεί ως προθάλαμος των ΤΕΙ και των Πανεπιστημίων, διότι με τον τρόπο αυτό χάνει την ουσιαστική του αξία. Επιβάλλεται η απελευθέρωσή του από τις εισαγωγικές εξετάσεις, ενώ θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για τους αποτυχόντες των εξετάσεων, γιατί η ζωή δε σταματά εκεί. Εκεί αρχίζει με εφόδια ό,τι καταφέρνουν οι μαθητές να συγκεντρώσουν μέχρι τότε και τα εφόδια αυτά δεν αποκτώνται μέσα από διαδικασίες στείρας αποστήθισης, αλλά μέσα από διαδικασίες που προάγουν την ανάγκη για μάθηση. Μόνον έτσι θα αντιληφθούμε τα τραγικά αποτελέσματα της καθ' όλα εσφαλμένης νοοτροπίας μας ότι η καταξίωση επιτυγχάνεται μόνο μέσα από την απόκτηση ενός πτυχίου.

Χρειάζονται νέα βιβλία που να ανταποκρίνονται όχι στα εκάστοτε στατιστικά στοιχεία του ΥΠΕΠΘ, αλλά στις επιθυμίες και τις δυνατότητες των μαθητών. Χρειάζονται σύγχρονοι, καλάίσθητοι χώροι διδασκαλίας με την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή που να ξυπνούν το ενδιαφέρον και όχι να γεννούν την αποστροφή. **Χρειάζονται εκπαιδευτικοί** που δε θα μεταφέρουν στην αίθουσα τη δυσφορία και

τη μιζέρια που τους προκαλούν οι συνέπειες της οικονομικής πολιτικής. **Χρειαζόμαστε όλους μας, μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, κρατικοί φορείς** να στηρίξουμε καλοπροαίρετα κάθε εποικοδομητική πρόταση από όπου κι αν προέρχεται αυτή, ανεπηρέαστοι από πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις.

Να μη διστάσουμε να προτείνουμε νέες, και γιατί όχι, ριζοσπαστικές απόψεις για να αντιμετωπίσουμε παλιά θέματα, να απορρίψουμε ή να υιοθετήσουμε νέες πρακτικές, όχι επειδή θεωρούνται επιτυχημένες σε άλλες χώρες ή επειδή αυτό επιβάλλει η ενοποιημένη ευρωπαϊκή πολιτική. Τα σφάλματα του παρελθόντος μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμο οδηγό στη διαμόρφωση του νέου συστήματος. Η αποδέσμευση του λυκείου από τις εξετάσεις αποτελεί θετική πρωτοβουλία, υπό την προϋπόθεση ότι θα διατηρηθεί ο πανελλαδικός χαρακτήρας των εξετάσεων μέσα από ένα ενιαίο σύστημα, την ευθύνη του οποίου θα εξακολουθήσει να έχει το ΥΠΕΠΘ, ώστε να ισχύουν για όλους τους υποψηφίους τα ίδια κριτήρια αξιολόγησης και να εξασφαλίζεται το αδιάβλητο.

Είναι γεγονός ότι, εάν δινόταν σε ΤΕΙ και Πανεπιστήμια η δυνατότητα διεξαγωγής των εξετάσεων, οι υποψήφιοι θα εισάγονταν βάσει ειδικών κριτηρίων, συνεπώς θα πληρούσαν τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις του κάθε επιστημονικού κλάδου, άρα θα προήγαγαν την ποιότητα της εκπαίδευσης. Ακόμη όμως και σε αυτήν την περίπτωση, ελλοχεύει πάντοτε ο κίνδυνος να νοθευτούν τα κριτήρια επιλογής, από ποικίλους παράγοντες, και να τρωθεί το αδιάβλητο των εισαγωγικών εξετάσεων.

Σε κάθε περίπτωση, επιβάλλεται τα ΤΕΙ και τα Πανεπιστήμια να αποκτήσουν ρυθμιστικό λόγο, όσον αφορά τον αριθμό των εισακτέων και την εξεταστέα ύλη, η οποία θα πρέπει να ανταποκρίνεται στο γνωστικό επίπεδο που

οφείλουν να διαθέτουν οι υποψήφιοι, ώστε να συνεχίσουν με επιτυχία τις σπουδές τους μετά την εισαγωγή τους και η οποία, σε καμία περίπτωση, δε θα πρέπει να ξεπερνά τα 4-5 μαθήματα.

Η τυποποιημένη και αυστηρά εξειδικευμένη εκπαίδευση που παρέχεται σήμερα στο Λύκειο **μπορεί να εξασφαλίζει επιτυχία στις εξετάσεις, αλλά στερεί από τους νέους το χρόνο και τη διάθεση να αποκτήσουν γενικότερη παιδεία**, με αποτέλεσμα να αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στις ακαδημαϊκές τους υποχρεώσεις λόγω έλλειψης στοιχειωδών γνώσεων. Στην περίπτωση αυτή, η βάση του “δέκα” θα μπορούσε αποδεδειγμένα να εξασφαλίσει ότι οι υποψήφιοι διαθέτουν το απαραίτητο γνωστικό υπόβαθρο αποτρέποντας πιθανές διαρροές κατά τη διάρκεια των σπουδών, αλλά κυρίως να εμποδίσει την υποβάθμιση του επιπέδου της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η οποία έρχεται αναπόφευκτα όταν οι φοιτητές αδυνατούν να παρακολουθήσουν λόγω σημαντικών γνωστικών ελλείψεων.

Ελπίζω οι σκέψεις που μόλις μοιράστηκα μαζί σας να αποτελέσουν το έναυσμα για την ενεργό συμμετοχή μας σε ένα διάλογο που οφείλει να σεβαστεί αδιαπραγμάτευτα τις απόψεις όλων όσων εμπλέκονται στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι. Η ευρεία συμμετοχή θα λειτουργήσει ως δικλείδα ασφαλείας για την τήρηση της δημοκρατικότητας των διαδικασιών και θα διασφαλίσει ότι η προσπάθεια αυτή, σε αντίθεση με όλες τις προηγούμενες, θα καρποφορήσει διότι θα έχει την αποδοχή και τη στήριξη όλων.

Δημήτριος Νίνος
Πρόεδρος του ΤΕΙ Αθήνας

Ο Πρόεδρος
και το Συμβούλιο
του ΤΕΙ Αθήνας
σας εύχονται

Καλό Πάσχα!

